

De oorlog in het perspectief van Japan

Wij hebben in de voorafgaande paragraaf geschreven over de Geallieerde offensieven en over de plannen voor de landingen in Japan en hebben daarbij aan het slot al melding gemaakt van het feit van Japans capitulatie. Hoe is het evenwel tot die capitulatie gekomen en waarom hebben de Amerikanen, hoewel Japan er hopeloos voorstond, toch atoombommen gebruikt?

Dat zijn vragen waarop wij in deze en de volgende paragraaf een antwoord willen geven. Het lijkt ons evenwel zinvol om, voordat wij daaraan toekomen, weer te geven welk effect het oorlogsverloop heeft gehad op de Japanse samenleving en op het beleid van de regerende groepen.

Schrijven wij over die samenleving, dan moet op drie factoren gewezen worden: ten eerste, dat zij in de loop van de jaren '20 en '30 steeds sterker doordrenkt was van een, van de militairen uitgaand, aggressief chauvinisme hetwelk Japan zag als de grote leermeester van Azië, ja eigenlijk van de gehele wereld; ten tweede, dat alle oppositionele stromingen in die samenleving in de twee genoemde decennia vrijwel waren uitgeschakeld; en ten derde, dat van de voorlichting over het oorlogsverloop welke de bevolking kreeg, niets meer deugde nadat de Japanse vloot in de Koraalzee (mei '42) en bij Midway (juni '42) haar eerste nederlagen had geleden. Nadien waren de communiqué's van het Grote Hoofdkwartier een travestie van de werkelijkheid: de verliezen aan eigen oorlogsschepen werden niet of met veel te lage cijfers vermeld, de Amerikaanse verliescijfers daarentegen zo hoog dat, waren zij juist geweest, elk jaar vrijwel de gehele Amerikaanse *Pacific Fleet* zou zijn vernietigd, en over de voor Japan zo fatale verliezen aan transportschepen en tankers werd gezwegen. 'The flood of crude, officially sanctioned 'information' during the war years', aldus de Japanse historicus Saburo Ienaga,

*'turned Japan into an intellectual insane asylum run by the demented. The whole population suffered brain damage from the incessant propaganda shock treatment . . . The media beat the drums for the 'holy war', 'all the universe under one Japanese roof', and 'the construction of a Greater East Asia'. The newspapers only reported the 'great military achievements' of the 'invincible Imperial forces'. Denied the facts and honest analysis, the public enthusiastically supported the war.'*¹

¹ Saburo Ienaga: *Japan's Last War. World War II and the Japanese 1931-1945* (1979), p. 124.